

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ár:

Égész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 " — "
negyedévre . . . 1 " 50 "
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventuticza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasabos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Új év napra. (—s —a.) — Vallásoktatás az állami iskolákban. (Kondoros György). — Reflexiók Schlauch püspök beszédének olvasása közben. (Szabó Béla). — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Új év napra.

De egy a szükséges dolog. Luk. X. 42.

Midőn lapunkat immár két esztendeje lassan megindítottuk, tettük ezt nem a mai hasonló irodalmi vállalatok példájára, nem hűhóval, fülciklándoztató ígéretekkel, még csak jutalomdíjat sem tűztünk a legtöbb előfizető gyűjtőnek, hanem tettük Istenben vetett bizodalommal, tettük a szükség érzetében s a jobbak szüntelen ösztönzésére, szüntelenül hangoztatván részükről: „de egy a szükséges dolog.“

Ha van némi érdem, vagy csak valami csekély szolgálat lapunk megindításában, vagy eddigi törekvéseinkben, ezt nem magunknak, — tulajdonítjuk azon jobbaknak, kik erkölcsi befolyásukkal erre kényszerítének. — Mi csak a szükség érzetének hódolánk.

Még a ruha is, melyben a közönség színe előtt megjelenénk — szerény volt és igénytelen. hisz mi nem a saját dicsőségünket keressük, de igenis kerestük és keressük azt „az egy szükséges dologt.“

S bizodalomunkban nem csalódtunk. Rövid ugyan a pályá, melyet megfutottunk; de megszágyenyülés nélkül tekinthetünk vissza reá!

Mert nem emberi érdekek valának törekvéseink irányadói, s igyekezetünkkel, melylyel drága egyházunknak szolgálni kívántunk — sokakat megnyertünk azon egynek szolgálatául, mely kiváltkép szükséges dolog!

Azonban kevés lenne a jó szándék, egymagában kevés az igyekezet is. Isten áldásán kívül főkép egy a szükséges dolog, — a mely nem más, mint ügyünknek minél tágasabb körű felkarolása s a minden oldalról jövő őszinte részvétel!

Kevesen vagyunk s annál inkább egymásra utalva. A kör és a határok, melyeket magunk köré vontunk, elég tágak ugyan egy igyekezetnek s képesek minden erőket felhasználni, hogy emberül meg legyen felelve betöltésüknek, de legkevésbé sem oly természetűek, hogy kívülről támogatásra számíthatnának. Sőt ellenkezőleg a kívülről támadható nyomás — nyilatkozzék az akár ellenszenvben, akár kicsinylésben vagy kárhozzátásban — az erők

egyesítésére kell hogy ösztönözzön. Azért néha, habár gyengébbnek tünik is fel a tartalom, színtelenebbnek a keret, az aggodó meggondolás — mely az erők gyengébb nyilatkozatait is veszendőbe menni nem hagyja — azt elejtetni nem engedé. . . .

De ha szűkebb is a kör, annál kedélyesebb. A nagy termék kongó hidegsége helyett jó nekünk egyszerű hajlékunk tűzhelye. Annál szabadabban, fesztelenebbül érezhetjük magunkat s annál könnyebben válhatik e közöny édes otthonunkká.

S valamint az otthon töltött idő annál élvezetesebb, minél több tagja a családnak van együtt, úgy ezen otthonunk is szívesen feltárul minden mieinknek, hogy a házban levők öröme növekedjék.

Nem csak a pap, de minden, evangelikus egyházunk ügyeit szíven hordozó egyháztag megtalálja itt a szükséges dologt; lévén lapunk oly festvény, mely egyházunk képét ábrázolja; tükör, melyről egyházunk viszontagság- teljes működése, ereje, áldása visszatükröződik, mely a maga valóságában tüntetvén fel a dolgokat' tisztán s elfogultság nélkül enged láttatni.

Azonban lapunk fegyver is. Őseink karddal, mi szóval és meggyőződéssel ajánljuk magunkat egyházunk érdekeinek védelmére.

Egyházunk még mindig militans. S a nélkül, hogy magunknak a „Sion öröké“ címét vindikálnók, gyöngé erők- és csekély eszközeinkkel is, nem egy támadást visszavertünk, nem egy bántalmat megtoroltunk, nem egy sérelmet megszüntettünk, s nem egy szennyet mostunk le a szónak erejével. Elleneseink külsők, s ezekkel megfontolva kell számot vetnünk; de sokkal ártalmasabbak a belsők. A közöny, ezt oszlatjuk; a hidegség, ezt olvasztjuk!

S az eredmény annál imponásabb leend, minél többen tömörülnek az egy szükséges dolog megszilárdításához.

Már ezekből is látszik, hogy lapunk célja végre az építés is. Ha egy örvendetes mozzanat emelkedik egyházunk történetének mezején egy nemes tett, egy követésre méltó áldozat, azt szívesen fonjuk lapunk keretébe, hadd legyenek azok soha nem hervadó s örökké illatozó

áldozatok az Isten oltárán, a kinek az őszinte áldozat kedves.

Tettre hát! Testvérek az evangyéliomban! Kinek Isten hivatást adott, hozza azt ide s szentelje azt egyházunk felvirágozására. Tegyük le a várakozást. Munkánkban senki fel nem vált; tegyünk hát magunk.

Ha panasza van valakinek, részvétellel meghallgatjuk, ha baja, telhetőleg segítünk rajta; kinek támogatásra van szüksége, megteszünk érdekében mindent, mi erőnkől telik, míg igyekezete tisztán egyházunk érdekeit czélozza.

Legyen lapunk egy folyam, melybe a bár különböző forrásból eredt, de az egy élő vizre — a Krisztusra — visszavezethető áramlatok összefolytak. A teher, Krisztus urunknak keresztje — népének, egyházának érdekei felvirágztatása nekünk könnyű lesz, s e feladatunk keretén belől való munkálkodásunk igája gyönyörűség!

Az Úrnak megsegítő kegyelme léssen kalauzunk, hitbuzgó, tette kész evangyéliomi közönség pártfogása és közreműködése léssen segítségünk, alapunk a minden nemes igyekezetet jutalmazó Isten!

Koronázza a siker ez új esztendőben is a Krisztus egyházának építését czélzó minden igaz igyekezetet; s az áldozat, mely ez igyekezetet támogatni fogja, vegye el bőséges jutalmát!

Ez őszinte új évi köszöntésünk! —s —a.

Vallásoktatás az állami iskolákban.

III.

Az ev. egyetemes tanügyi nagybizottság első szavában kimondja, hogy a vallásoktatásról a felekezetenélküli iskolákban is az egyház köteles gondoskodni; mert, úgy mond, ez minden felekezetenek saját belügye. Második szavában már beismeri, hogy az egyház ezen kötelezettségének eleget tenni nem képes; nem akarátát, hanem erejét múlja fölül e feladat. Harmadik szava a Zsilinszky-féle indítvány, a mely a folyó évi egyet. jegyzőkönyv tanúsága szerint e tárgy kapcsában vétetett tárgyalás alá és egyhangúlag elfogadtatott.

A kérdésnek illetén való megoldását én nem tartom szerencsésnek, engem legalább ki nem elégít. Elismerem ugyan, hogy az egyháznak szól első helyen Jézus ama parancsa: tanítsatok minden népeket, de szól ez a keresztyén államoknak is; tudom azt is, hogy az egyháznak nem szabad semmi áldozatot nagynak tartani, semmi akadály elől meghátrálni, ha vallástanításról van szó, de olyanra még sem vállalkozhat, a mit meg nem bír; azt is elismerem, hogy a vallásoktatás egyházunk belügye, de más ennek az értelmezése, ha vallásoktatásról a felekezeti és más, ha vallásoktatásról a felekezetenélküli iskolákban van szó.

Mint mindenütt, úgy a vallásoktatásnál is jól kell megkülönböztetni azon jogokat és kötelezéseket, a melyekről az egyház soha semmi szín alatt le nem mondhat, azoktól, a melyek gyakorlása bizonyos tekintetben közömbösnek vehető. És itt eligazít bennünket azon egyházjogi megkülönböztetés, a mely „jus in sacra” és „jus circa sacra” kifejezések alatt ismeretes. A vallásoktatásnál, szerény véleményem szerint, a tananyag meghatározása s elosztása, a tankönyv megválasztása, továbbá

hogy a vallástanítónak ev. vallásának s tanításra az egyház által feljogosítottnak kell lennie, ezek oly kívánalmak, jogok és köteleességek (jus in sacra), a melyekről az egyház soha semmi szín alatt le nem mondhat. Az azonban, hogy ki építette azt a tantermet, a melyben a vallás tanítandó, az állam vagy az egyház? ki hívja meg azt a vallásoktatásra feljogosított, képesített tanítót egyik vagy másik helyre, az állam vagy az egyház? ki fizeti azt a hitoktatót a felekezetenélküli iskolákban, az állam vagy az egyház? bizonyos esetekben, bizonyos körülmények között közömbösnek (jus circa sacra) vehető.

Az egy. tanügyi nagybizottság helyén, én Zsilinszky Mihály urat, mint egyházunknak érdemes tagját és országgyűlési képviselőt, ezen tárgy kapcsában, az országházban a következő interpellatio megtételére kértem volna fel: 1) van-e tudomása a közoktatásügyi miniszter úrnak, hogy a felekezetenélküli iskolákban a vallástanítás egészen elhanyagoltatik, s ez által úgy az egyes egyházak, valamint a magyar haza jövő nemzedéke valláserkölesi romlásnak néz elébe? 2) hajlandó-e a miniszter az állami iskolák e baján gyors intézkedés által segíteni, illetőleg a városokat, községeket odautasítani, hogy iskoláikban a gyermekek vallásoktatásáról sürgősen gondoskodjanak? — A tanügyi nagybizottság helyén én a következő javaslattal léptem volna az egyetemes gyűlés elé: A felekezetenélküli iskolákban a vallástanításról sehogy, vagy csak igen gyarlón van gondoskodva, és nem lehet remélni, hogy az egyház e bajon önerejéből segíthessen, azért kerestessék meg a vallás és közokt. miniszter úr, hogy az állami iskolákban a vallásoktatásról gondoskodjék . . . s következnek elősorolása mind azon jogoknak (jus in sacra), a melyek egyházunkat az állammal szemben mindig megilletik.

Ilyen irányfelterjesztéstől én többet, gyorsabb segélyt várnék. mint ama még nem létező „egyetemes alap“-tól, vagy a kilátásba helyezett „ev. tanulmányi alap“-tól. Csak addig, a míg ezen alapok egyike vagy másika megszületik, sok víz fut le a Dunán, évtizedek múlhatnak el. Azon, hogy a kormánynak szándoka van egy „ev. tanulmányi alap“ megadása, tán nem szabad kételkednünk, ha a kormánynak oly bizalmas embere tette az indítványt, a minő Zsilinszky úr. De hogy minő feltételek mellett adja meg, és mennyit, azt előre eltalálni nem lehet. Úgy jöhet, hogy olyan feltételek mellett szavazza meg az országház a kért állapot, a minők mellett mi azt el nem fogadhatjuk; meg lehet, hogy oly csekély lesz az összeg, a mely csak egy tizedrészt fogja fedezni azon kiadásoknak, a melyek viselésére az egyház vállalkozik. Mit csinálunk azután a fennmaradó kilencz tizeddel? Újra az államhoz menjünk?

Egyházunk jelenlegi kényszerhelyzetében nem tehet mást, minthogy az államot felhívja, hogy az saját iskoláiban az evangélikus gyermekek vallásoktatásáról gondoskodjék, a fentebb érintett jogok és érdekek épségben tartása mellett. Mert sokkal kisebb bajnak tartom én azt, ha egyházunk belenyugszik, hogy vallástanítóját az állam fizesse saját iskoláiban; mintha meglévő felekezeti iskoláinkat, egy-két ezer forintnyi évi segélyért, ha nem is örök áron eladjuk, hanem örökre zálogba adjuk az államnak. Az állami segélyt élvező felekezeti iskolák, csak olyanok a felekezetiéknél, mint a minő volt a 16 szepesi város a magyarnak, a míg zálogban volt a lengyeleknél, ki

kellott azt váltani, hogy ismét mienk lehessen. A mi pénze van, vagy lesz az egyháznak, fordítsa azt saját felekezeti iskoláinak megtartására, az állami iskolák terhére engedje át egészen az államnak.

Hozzászóltam e nagyfontosságú kérdéshez, s czéломát értem, ha sikerült nálam hivatottabb tanférfiak figyelmét ez égető és el nem odázható kérdés megoldására felhívnom.

Kondoros György.

Reflexiók Schlauch püspök beszédének olvasása közben.

I.

Előttem fekszik a beszéd, a melyet a magyar klérus egyik legkiválóbb tagja mondott néhány hét előtt. Remekműnek kiáltották ki a napilapok is, legalább dialektikáját tekintve, valóban az is. Olvasom és újra olvasom. Körülbelől olyan benyomást tesz reám, mint egy mesebeli sárkánynak a látása; ha annak csak egyes részeit látja az ember, külön-külön egymagában mindeniket a mi világunkból valónak, természetesnek látja; csak ha az egészet átpillantja, látja, milyen sohasem látott szörny alak tulajdonképen. Így szedi össze Schlauch is a mi ismert világnézetünk mezejéről az egyes eszméket, gondolatokat, kívánságokat, csakhogy aztán össze-vissza hányja azokat, miszerint végezetre kikerül egy szörnyalak, melyről azt kívánja, hogy, miután egyes részei a mi világunkból valók, fogadjuk el az egészet mienknek. Mai miveltség megvédése, skeptizmus elleni küzdelem, családi tisztaság megőrzése sat. sat., ki volna az, aki mindebben a legszivesebben segédkezet nem nyújtana? De hogy aztán mindebből a katolicizmus felvirágoztatása kerüljön ki legfőbb feladat gyanánt, talán mégis egy kis absurdumnak látszik?

Mindazáltal sokat lehet tanulni, sokat tanulhatunk mi protestánsok is e beszédből; igaz, hogy épen nem azt, a mire Schlauch úr szeretne megtanítani.

Vegyük sorra!

Kétirányú törekvést tulajdonít a mai katolicizmusnak: kibékítést a vallásnak, természetesen a kath. vallásnak, az egyénnel és az állammal: s e két törekvést, igaz katolikus létére, a pápának imputálja. Semmi kifogásunk ez euphemizmus ellen; részünkről úgy is tudjuk, hogy a pápa legfőbb és egyetlen törekvése, elvesztett hatalmának visszaszerzése, nevezze azt kibékítésnek, népboldogításnak, vagy bárminek.

Az első törekvés, a vallásnak kibékítése az egyénnel és családdal, — gyámolítására felszólít minden igaz katolikust, még pedig (wie fein!) a mai mivelődés nevében. Ügyvédi fogásnak nem rossz. A műveltség megóvása, emelése ugyanis a jelszó mostan, a mely után ezrek és ezrek indúlnak.

Hanem hát engedje meg a kérdést: melyik miveltséget érti? A katolikust? Hol található az? A kath. semináriumokban? Még a zárdákat sem merjük megnevezni; még azokban is, a hol van miveltség, az nem katolikus és egy egyházzellenes szellő fuvallatára a katolicizmus keserű tapasztalatokat tehet még e tekintetben. Csak hogy ő nem erre a semináriumi miveltségre gondol, nem, hanem a mai általános miveltségre. De hát mi köze a katolicizmusnak

a mai miveltséghez? Hozzájárult-e, még csak a legcsekélyebb mértékben is annak létesítésére? Van-e a mai világot mozgató eszmék között még csak nyoma is a kath. világnézetnek, Munkácsy képeitől le az utolsó felolvasásig, mely szabadon, nem felsőbb rendeletre tartatik? Belgium, Francia-, Olaszországot aligha fogja Schlauch úr a miveltlen országok közé sorolni. Honnan magyarázhatja meg tehát, hogy épen ezen par excellence kath. országok leghevesebb összeütközésbe jöttek a kath. egyházzal és leg-határozottabban szakítottak vele? Én csak is egyből tudom azt magamnak megmagyarázni. Abból, hogy, míg más, vegyes vallású országokban a miveltség, a mint haladásában a katolicizmusba ütközött, egyszerűen elkerülte azt és a protestántizmus útjára tért; addig ezen tisztán kath. országokban ez nem történhetett; minden oldalról ott állott a katolicizmus bástyája, ha tehát megfenekleni nem akart, át kellett törni e bástyafalon. A mai mivelt világnézetnek tehát a katolicizmushoz semmi köze, az határozottan protestáns, ha nem is névleg, hanem lényegileg egész határozottan. Avagy az önkormányzati, egyenlőségi, szabad kutatási sat. sat. eszmének nem e a protestántizmus a szülőanyja, mely azokat ép a kath. egyházzal szemben hangoztatta és azokon a jelenlegi miveltséget felépítette? Hogyan lehetne tehát a mai miveltségnek érdekében a katolicizmust védelmezni? Sőt ellenkezőleg . . .

De a püspök úr nem állit vaktában; ő neki egy erős érve is van annak bizonyítására, hogy ép a katolicizmus hivatott a mai civilizáció megvédésére. És ez érv: a katolicizmus feladata a civilizáció védelme, mert e civilizáció az evangélium törvényes gyermeke. — Nagyön ügyes gondolatcsúsztatás; csakhogy a ki közelebből nézi ez érvet, önkénytelenül elkiáltja magát: „si tacuisses . . .“ „saját fegyvered fordul ellened“. A püspök úr érezte, hogy nem mondhatja: a mai civilizáció a katolicizmus gyermeke; könnyen szemébe nevettek volna; azért hát más nevet használ katolicizmus helyett az evangélium nevet. Tökéletesen igaza van a mai civilizáció az evangéliom gyermeke. Csakhogy aztán evangéliom és katolicizmus nem mindegy ám, hanem a katolicizmus is csak gyermeke, még pedig messze tévedt, gyermeke az evangéliomnak. Anyja neki az evangéliom, csakhogy nem telt annak öröme gyermekében; korán kimutatta a rokonszóló sarj kigyófogait és nem sokára tilos utakra tért és messze tévelyedett a szerető anyától; a másik gyermek, — nevezzük civilizációnak, az emberiség józan eszének, emberi nem haladásának, — sokszor igyekezett visszavezetni a helyes útra a tévelygőt, de miután látta, hogy hiú minden fáradsága, hagyta szaladni, maga meg más helyes útra tért.

Most, hogy a tévelygő gyermeknek rosszul megy a dolga, a másik testvér segítségével után kiáltozik, viszontsegítséget ígérve. Csakhogy az lemondott róla teljesen és aligha fogja segíteni, ha csak bűnbánólag nem tér vissza édes anyjához, az evangéliomhoz. Azt pedig aligha teszi, mert akkor nem római kath. egyház többé. Igyekezett a kath. egyház egy külön, maga izlése szerinti civilizációt teremteni, csakhogy csúfos kudarcot vallott és fáj neki, hogy az a másik, az javában virágzik és virágzik — nélküle, sőt ellenére. Miután pedig vessző, biboros-süveg, máglya s többféle gyöngédség által nem lehet már annak szívé-

hez férni, megpróbálja, protektorául felcsapni, — hátha sikerülne így magához vinni és — zátonyra vezetni.

És e protektorátusra a katolicizmus Schlauch szerint kiválóan alkalmas is, miután „a szeretetben végzetlen vonzó erő van, a szeretet a mivelttség kiindulási pontja“ és e szeretet épen a kath. táborban található nagy mértékkel. A mit a szeretetről mond az igaz, — valamint általában minden általános felhozott tétele igaz — igaz az is, hogy az a szeretet megvan a kath. egyházban, csak-hogy talán egy kissé nagyon is nagy és így veszélyes adagban. Hiszen szeretetből, tisztán lelki üdvök iránt gondoskodó szeretetből fojtatta meg inquisíciója által annyi gyermekét e világon. Azért fél tőle egy kicsinyt a mai civilizáció, fél túlságos szeretetétől, miután a természetrajzból egy állatot tanult ismerni, a mely szinte túlságosan szereti gyermekét és épen ennek folytán sokszor — megfojtja. Nem jó egy ily végtelen szeretettel bíró állat gyermekének lenni. Végre a mivelttség is csak e földről való, emberi és mint ilyen tévedhet, vagy még tévedés nélkül is magára vonhatja haragját, akkor . . . exempla docent.

Hiszen hogy e civilizáció kissé talán félre került a helyes útról megengedjük, de hogy azt visszavezetni a helyes útra a katolicizmus, a mely egészen más miveltiséget hirdet és a meglevővel homlok egyenest ellenkezik képes volna, ahhoz fér némi alapos kétely. Hogy a skepticizmus napról-napra terjed, az is tény; csak-hogy skepticizmust még soha senki sem gyógyított ki dogmatizmussal. Más annak az orvossága; és azzal a kath. egyház, melynek egyetlen érve: „így és másképp nem“, épen nem rendelkezik.

Avagy hogy fogja „megszüntetni az ellentéteket“ egy vallás, a mely maga is csupa ellentét: a mely nőt imád legfőbb ideál gyanánt és ugyancsak a nőt méltatlannak tartja gyermekei legkiválóbbjaihoz, a papokhoz, a mely üdvözíteni akar mindenkit és híveit halomra fojtogatja, a mely világról lemondást prédikál és maga fényben, gazdagságban él; melynek feje magát servus servorum nevezi és a királyok felett akar állni sat. sat.?

Hogy békülhet ki az ilyen „vallással a szív“, melynek fő- és nemes törekvése ép a harmónia?

Hogy békülhet a bizalmas, finom „lelkiismeret egy morállal“, melynek főelvei közt szerepel a reservatio mentalis és a finis sanctificatio media?

Hogy „békülhet ki az állammal“ egy egyház, melynek főelve: az egyházi hatalom a világi hatalom fölötte áll?

Hogyan védelmezheti meg „a szabad polgárnak emberi méltóságát“ egy vallás, melynek legfőbb ideálját az emberről a szerzeteslakokban található, fejnélküli szobor fejezi ki?

Hogyan óvhatja meg a keresztyén „családnak tisztaságát“ a vallás, melynek papja, a házasság megáldója és szellemi őre nem is ismeri azt és ép a vallás, az egyház által családellenes életre kényszerítetik?

És végezetre hogyan biztosíthatja a „jogok szentségét“ egy egyház, melynek feje az adott szó, eskü stb. alól felmenthet, bonthat, ronthat mindent kivétel nélkül.

Bizony bizony sokat, nagyon sokat kell fűrnia, fargnia önmagán az egyháznak, míg csak utóléri a mai

prot. alapokon nyugvó civilizáció erkölcsi, társadalmi eszméit, vezérelveit. Csak azután, csak e reparáció után ön magán gondolhat másnak a reparációjára. Csakhogy félős, hogy e herculesi munkában, ha belekezdene, csakhamar arra a meggyőződésre kellene jutnia, hogy legjobb és egyedül célhoz vezető mód: belevetni magát a tűzbe és mint egészen új phoenix, alias ev. egyház, repülni föl. Jobb neki aludni.

Mindaddig, míg ez nem történik, tompa, nagyon tompa a harci tárogató hangja; s ha sikerülne Schlauch úrnak meggyőzni és rábírnia a civilizációt, hogy térjen vissza édes anyjához; az egészen más, a valódi anyjához az ev. egyházhoz térne vissza, a melytől ugyan eltávolozott egy kissé, de épen nem annyira, miszerint feltenünk kellene, akár az egyiket, akár a másikat.

Már így is Schlauch úr beszédjével tett némi szolgálatot az ev. egyháznak. Szavaiból megtanuljuk, miszerint a katolicizmus jelesbjei is érzik már, hogy rohad valami Dániában, érzik, hogy sülyedezik a hajó, melyre életöket bízták. A vészlövés hangzanak már, s fognak hangzani még sokkal rémesebben is. Jó lesz majd a segítség, jöjjön bárhonnan. Még a megvetett eretnekek segítő jobbát sem fogják visszautasítani.

Mi a mi feladatunk e tekintetben?

Egy különös irányzat kezd nálunk fejledezni. Egy hierarchikus nyugalomba merülő, békítő irányzat, a mely lassanként mind közelebb visz a katolicizmushoz. Nagyon gyakran és sok helyütt hangzik nálunk dicsénete a kath. institutióknak, a melyeket szinte szeretnénk már utánózni egyben másban. Szintoly gyakori a vélemény, hogy minekünk tulajdonképen semmi ellenkezni valónk nincs a kath. egyházzal; a küzdelem, viaskodás ideje elmult; most jobb tennénk, ha kezet fognánk és együtt, összetett erővel küzdenénk a közös ellenség, a vallástalanság ellen.

Vigyázzunk, jól vigyázzunk!

Könnyen, nagyon könnyen beránthatnak az ilyen közös ügyek. Sülyedő hajó közelében tartózkodni nem tanácsos. A katolicizmus, ha szövetségünket keresi, szűkségből teszi; s a történelem tanúsága szerint a kath. egyház szövetsége mindig egymaga viselte a közös vállalat költségeit, de nyerni, soha semmit sem nyert. Fog idő jönni, a midőn a katolicizmus ép úgy fog az evangélikusok pártfogására szorulni, mint egykor a papizmus a császárok vagy az olasz nép segítségére. Ha nem ismerjük azok sorsát, csak segítsünk!

Most is már nagyon könnyen szakadnak el számtalanok a katolicizmustól. Ha majd megmozdul és majd elkezd rendezkedni, határozottabban, követelőbb módon fellépni, még többen lesznek. Ha tehát egy húron pendülünk a katolicizmussal és iparkodunk lehetőleg keveset élére állítani a dolgot mi közöttünk és ő közöttte: az lesz az eredmény, hogy ezen új, jobb hazát kereső kivándorlók nem csak a kath. egyháznak, hanem mi nekünk is hátat fordítanak.

Feladatunk tehát minél inkább, minél határozottabban kimutatni, hogy semmi közünk egymáshoz, hogy nem egy koordinálható felekezet vagyunk, csak némiképp különböző fegyverekkel, modorral; hanem egy magasabb, tökéletesebb foka a vallásnak, a melyben az, a ki a kath. vallásban

nem találja már a miveltebb ember által igényelt elemeket, eszméket, itt, minálunk teljesen megtalálja.

Főtörekvésünk legyen tehát a protestantizmus le- rakott alapjain tovább építeni. Nem visszapillantgatni a kath. egyház kétségkívül hatalmas institutióira, hanem a jelenkori világnézetnek sokkal inkább megfelelő demokra- tikus szervezet lehetőleg határozott kifejtésén munkálni. A tant illetőleg nem a kath. átok után óhajtozni egy-egy nem tetsző tan ellenében, vagy pedig elzárkózni a világ tudományos haladásától, vívmányaitól, hanem lehetőleg kiegyeztetni a vallási eszmékkal a tudomány, művészet, társadalom eszméit. Megvagyok győződve, hogy az nem- csak hogy lehetséges, hanem nemis oly nehéz munka, a milyennek sokak előtt látszik. Akkor aztán a katholiciz- musban meghasonlott lelkeknek lesz hová menekülni.

Mi pedig ezután csöndesen várhatunk, míg valami erősebb fuvallat megrázza a fákat és tömegesen hullatja le az érett gyümölcsöt. A katolikusok nagy része, a mi- veltebb elemet értem, úgy is névleg katolikus csak és az áttérést csakis a békés időkben rendszerint uralkodó kö- zöny és az emberrel vele született indolentia akadályozza. Egy szellemes vihar könnyen megtöri e jeget.

Ha e vihart, e szellemi megrázkódtatást sikerülne mesterséges módon létesíteni, sokat nyernénk. De ha csak arra fog kelleni várni, mely magától jön, az sem kár.

Mi várhatunk, mienk a jövő. (Folyt. köv.)

Szabó Béla.

B E L F Ö L D.

A budai ev. egyház, mint minden évben, úgy most is megtartotta az elemi iskoláit látogató gyermekek számára a karácsonyesti ünnepélyt. Deczember 24-én d. u. 4 órakor díszes hölgy- és férfiközönség gyült össze az egyik iskola teremben; többi között dr. Hunfalvy János az egyház felügyelője, Huszár Adolf min. tan. és mások. A gyer- mekek éneke után Szabó B. segédlelkész mondott beszé- det, e nap jelentőségére figyelmeztetvén a gyermekeket; aztán Scholtz G. lelkész mondott meleg szavakkal kö- szönetet azoknak, kik adományaikkal ez ünnepély létesíté- séhez járultak. Végül a növendékek berekesztő éneke után következett a karácsonyfa leszedése és az ajándékok ki- osztása. Ezt Scholtz Bella úrhölgy, br. Podmanitzky Ilona, Sztehló Irén, Sándy Nóra, Markó Anna, Szabó Emma kisasszonyok voltak szivesek elvállalni. Minden egyes növendék kapott valami ajándékot, a sze- gényebbek, körülbelül 50-en azonkívül meleg téli ruhát, cipőt sat. Az ajándéktárgyak egyes nagylelkű adakozóktól begyült pénzen vásároltattak.

Fogadják ez úton is az egyház hálás köszönetét!

A budapesti protestáns orsz. árvaházban két hosszú terem közepén vonult végig egy-egy asztal, mindeniken két mennyezetig érő csillogó karácsonyfa. A falak mellett kettős sorban igen díszes közönség foglalt helyet; ott vol- tak a többi között: gr. Telekyné, br. Kochmeister Frigyesné, Hunfalvy Jánosné, Székácsné, Kenesseyné, Habererné, Schniererné úrhölgyek, Békey Imre főv. kir. tanfelügyelő, br. Kochmeister Frigyes árvaházi elnök, Szász Károly, ref. püspök, Doleschall és Kenessey stb. — Az ünnepélyt itt is

kardal nyitotta meg, mely után Kenessey theol. s. tanár tartott magyar, Doleschall német beszédet. Végül csen- des imával fejeződött be a megható ünnepély, mely után kiosztották az adományokat.

K Ü L F Ö L D.

XIII. Leo pápa karácsony előestéjén fogadván a bibor- noki testület tisztelgő küldöttségét, melynek nevében fm. Sacconi a Sz. Collegium decánja tolmácsolá az üd- kivánatokat és hódolatot, válaszul következő beszédet mondott:

A mi Urunk születése ünnepének évenkénti megülése, melynek szívvel-lélekkel örvend az egész egyház, Miránk nézve is élénk vígság oka és fölötte elfogadhatókká teszi Számunkra az üdvkivánatokat, melyeket ön, bibornok úr, első ízben fejezett ki Nekünk a Szent Collegium nevében. És ez öröm Ránk nézve zavartalanabb és élénkebb volna, ha az idők kevésbé szomorúak volnának az egyházra nézve és kevésbé nehezzé tennék annak kormányzását.

Ezen nehézségek legnagyobbja bizonyára az, mely jelen helyzetünkre vonatkozik, melyet Mi mindig tür- hetetlennek jelentettünk ki és a mely mindinkább ilyenek bizonyul, mint az események tanusítják, melyek szemünk előtt lefolynak.

A most végéhez érő esztendő világosan megmutatta, mint ön, bibornok úr, az imént megjegyzé, hogy a jelen körülmények között a souverain pápa még a felebaráti szeretet szabad gyakorlatával sem bír Róma városában. Az egész világ emlékezik arra, mily hevességgel kelt ki a sajtó nagy része az Általunk nyilvánított azon szándé- kunk ellen, hogy a Vatikán közelében saját költségünkön a cholera-betegek számára kórházat rendezünk be, ha annak szüksége érezhetővé válnék. Az egész világ emlékszik rá, mily insinuatiókkal és rossz akaratú magyarázatokkal igyekeztek ezen cselekedet természetét elferdíteni, mely mesterkedésekkel s fenyegetésekkel törekedtek meggátolni annak megvalósítását, vagy legalább alkalmat vőnek be- löle éreztetni Velünk mindazt, a mi keserű a dolgok új rendjében, a mely a souverain papát egyszerű magánzó méltatlan állapotába juttatá.

Ámde ez nem minden és még rosszabb is van.

Mérhetetlen sajnálat és mély aggály az Reánk nézve, a midőn látjuk az isten- telenséget, melylyel a protestánsok szaba- don s büntetlenül terjesztik eretnek tanai- kat és megtámadják szent vallásunk leg- főnségesebb és legszentebb hitágazatait, itt, magában Rómában, a hit központjában és az egyház tévmentes s egyetemes tan- székének székhelyén, itt, ahol leghatályo- sabb módon kellene pártfogolva lennie a hit épségének és megóva lennie az egyedül igaz vallás becsületének. A szívet össze- szorítja, látván, hogy a köztörvények párt- fogása alatt szaporodnak az eretnek-hitűek templomai és hogy Rómában meg van en- gedve nyíltan merényletet intézni az ola- szok legszebb és legbecsesebb egysége, val-

lási egysége ellen, azoknak örületes erőlködése folytán, kik igénylik azon istentelen küldetést, hogy Olaszországban új egyházat alapítsanak azon kősziklán kívül, melyet Jézus Krisztus mennyei épületének lerombolhatatlan alapjául tőn.

És újabb s még súlyosabb sérelmekről kell tartanunk Krisztus vallására nézve. Közelebb terjesztették a parlament elé a házasság fölbontásáról szóló törvényt, mely több esetben megengedvén a házassági kötelek szétszakítását, egyenesen az Isten által a világ kezdetén az embernek adott parancs ellen irányul: quod Deus conjunxit, homo non separet; a mely törvény egyenes ellentmondásban áll Jézus Krisztus, az egyetemes Törvényhozó tanításával, és az egyháznak a házasságot illető összes rendelkezéseivel; a mely nem ismeri el ezen nagy Szentségben a magasztos fönséget, hová azt Jézus Krisztus emelte, és a mely odáig alászállítja, mintha az nem volna más, mint egyszerű polgári szerződés; a mely lealacsonyítja és megalázza a nőt, mely megrontja a gyermekek nevelését s jólétét, mely szétszakítja a családi élet kötelekeit, azt felbontja, mely egyetlenséget vett a családok közé, mely a romlottság forrása a közerkölcsre nézve és végromlásra vezető hanyatlás kezdete az államokra nézve.

Valóban az utóbbi időkben maga a tapasztalás oly keserű és vészjósló vala, hogy magukat a házasság fölbontásának barátjait kényszeríté visszaállítani a házasság föloldhatatlanságát a törvénykönyvekbe; ha mégis megvalósulna a szekták óhaja és a szabadkőművesek kívánsága, a katolikus elvekkel ellenkező törvény hirdettetnék ki ezen Róma városában, honnan pedig a kinyilatkoztatott igazságok tiszta világosságának és a kath. hit fényének kellene egyedül kiáradni, és az egész keresztyénségre elterjedni.

Ha az Úrnak tetszeni fog ily nagy szerencsétlenséget eltávolítani Olaszországtól, a legmélyebb hálával fogjuk azt megköszönni; de nem tehetjük, hogy ne tápláljuk a legélénkebb aggodalmat, a míg a dolgok jelen állapota tart.

A mostani helyzet önmagában ellenkezővén a souverain pápa méltóságával s függetlenségével, és megtámadván Róma püspökeinek szabadságát legfőbb hatalmuk gyakorlatában, szükségképen ilyennek kell annak bizonyulnia minden alkalommal, mind súlyosabban éreztetvén Velünk az idegen uralom terhét és mind jobban megértetvén a dolgok hasonló állapotához alkalmazkodni és abban közönyösnek megmaradni.

Az emberré lett Isten Fia, Ki mint kised megmenekült az istentelenek üldözése elől és a Ki isteni erejével megváltoztatá a világ képét, bizonyára nem fogja megtagadni segedelmét szorongatott egyházától és meg fogja javítani méltatlan helytartójának helyzetét.

Azonban az egész világ katolikusait illeti, siettetni az isteni könyörületet állhatatos imáikkal és főkép egészen keresztyén léttel, mely teljesen megegyez a hittel s törvényvel, melyet vallanak.

Ez érzületben szívből fordulunk Mi is üdvkivánsáinkkal a Szent Collegiumhoz. És a legbőségesebb égi kegyek zálogául kiváló jó indulattal szerencsések vagyunk

összes tagjainak, püspököknek, praelatusoknak és az összes jelenlévő személyeknek, az apostoli áldást adni.

(A „Magyar Korona“ után.)

Ausztria. — A nagyobbrészt ultramontánokból álló felső-ausztriai tartománygyűlés m. é. október 6-án tartott ülésében elhatározta, hogy a felső-ausztriai superintendtia azon kérelme, mely szerint a nyilvánosság jogával ellátott evangélikus magániskolák a tartomány pénztárából megszavazandó segélyben részesíttessenek; figyelembe ne vételessék. — A merai evang. iskola miniszteri rendelet útján végre valahára október-hó 2-án elnyerte a nyilvánosság jogát.

Németország. — A Weimarban megtartott szégyen ápoló egylet közgyűlése Röstel városi tanácsos jelentést terjesztett, melyben a gyenge és beteg gyermekek számára husz év óta alapított intézetek átnézetét nyújtja. E szerint Németországban fennáll: 1) négy gyermekgyógyintézet, az első württembergi Jagstfeldben alapított 1861-ben, a második és harmadik (evang. és kath.) Osnabrück melletti Rothenfeldben 1868-ban, a Magdeburg melletti Elmenben Augusztá császárné gyógyintézete 1874-ben és azután gyorsan egymást követve éjszakon és délen a többiek. 2) Gyógyintézetek a tenger partján 1876 óta állanak fenn. A norderneyi diakonissza állomás a gyermekek felvételével tette meg a kezdetet. 1881-ben létesült a gyermekgyógyintézetek egylete, mely nagyszerű gyógyházat tervez Norderneyben, melyben évenként 1800 gyermek találand felvételt. Éghajlati gyógyhelyeken és ásványfürdőkben van hat efféle intézet. 3) Szünidei gyarmatokról gondoskodik 35 város. A gyermekgyógyintézetekben eddig 19,256 gyermek talált ápolást; az 1883-ik évben 3411 gyermek 243,898 márknyi költséggel. A tenger partján az intézetekben 1876-ban összesen 1754 gyermek volt elhelyezve: 1883-ban 384 gyermek 48,105 márk költségével. A szünidei gyarmatokra 1883-ban 6352 gyermek számára 188,325 márk fordított. A 35 város általában 1876 óta 15,893 gyermek helyeztet el a szünidei gyarmatokban. — Nálunk a gyermekek születnek és meghalnak! Így is jól van!

Franciaország. — A kitett gyermekek (enfants abandonnés) száma Párizsban, mely eddig évenként átlag 2000-re ment, az 1883-ki évben 3275-re emelkedett. A gyermekek kitétele sajnosan igen egyszerű. A ki gyermekén túl akar tenni, elviszi a városi árvaházba, a hol azonnal felvételt talál és az áthozó adatai szerint a jegyzékekbe bevitetik. A rokonok évenként csak egyszer nyerneket értesítést a gyermekről, tartózkodási helye nem tudatik velök. A talált gyermekek egy tizede törvényes eredetű. Alig egy huszadát kéri az anyák vissza. A legtöbb anya már a második esztendő lefolyása után nem tudakozódik többé gyermekei után.

Svájc. — Schweizer Sándor tanár ötven éves tanársága ünnepélyéhez október 29-én a berlini, gieszeni, göttingai, heidelbergi, kieli, lipcsei, tübingeni, straszburgi stb. theologiai fakultások küldték üdvözlő irataikat. Az ünnepélynél valamennyi szónok személyes hódolatának adott kifejezést az ünnepelt irányában és fennhangon magasztalták dús érdemeit. Ennek ellenében a jubiláris mindent elkövetett, hogy a beszédek áramlatának más irányt adjon. Ugyanis azt mondta, hogy a hazáról, a tudomány-

ról, a főiskoláról és a virágzó szülővárosról meg kell emlékezni és ezek köré kell a virágkoszorút fenni. Asztali beszédében, működésének magasztaltatása ellenében kiemelte azon hiányokat és árnyoldalokat, melyeket ő igenis elismer és ezzel bizonyítékát adta, hogy ő a bölcsondatát: ismerd tenmagadat! híven követte. Igen jellemző azon nyilatkozata, melyet életének legboldogabb óráiról tett: „Legboldogabb óráim azok voltak, midőn minden oldalú előkészülés után élénk lelkesültséggel jelentékeny művet egy huzamban írhattam, egy könyvet, melyről azon tudatom volt, hogy maradandó mű.” — Tehát legnagyobb öröme a szellemi tevékenység, nem pedig a tanári, doctori vagy más tiszteletbeli cím. Önző büszkeségről egyetlen egy szó, mindig az alázatosság és hála szavai fűszereztek az ünnepet.

Oroszország. — Oroszország és a vatikán közt múlt tavasszal hosszadalmas tárgyalások után concordatum létesült, mely a római egyháznak Oroszországban számos előnyt nyújt. Annál feltűnőbb, hogy ezen szerződés fenállásának rövid tartama után már veszélyeztetve van. — Római részről a felett panaszkodnak, hogy a görög püspök Wilnába összehívott zsinata, mely a római egyház állítólagos túlkapásait visszautasította, tényleg ezen egyház új üldöztetését tervezte. A panasz más tárgyát képezi a belügyminiszter azon eljárása, hogy Gintowt, mohilevi patriarcha rendeletét felfüggesztette, melyben a patriarcha a lelkészeket utasítja, hogy egyházi ügyekben a kormány részéről történt rendeletekről azonnal értesítést adjanak. Felemlítik azonkívül Kozłowski püspök elleni eljárást, kinek jövedelme ugyanis letartóztatott, mivel ő egy papot hivatalától felfüggesztett; továbbá a kormány azon rendeletét, melynél fogva a lelkészek és a kultuszminiszter közti levelezések ne ellenőriztessenek, hogy a róm. kath. egyesületek, melyek híveiket a görög egyház térítgető kísérletei ellen oltalmazni akarják, rendőri felügyelet alá helyeztettek, és hogy végre Michel, ezen egyetek alapítója ellen törvényes eljárás rendeltetett el. — Ennek ellenében az orthodox és nemzeti párt a római hierarchiát támadó tendenciákkal vádolja. Több római lelkész ugyanis Litvániában és Lengyelországban oly működést fejt ki, mely Péterváron mély lehangoltságot idézett elő. Ehhez járul még egy lengyel lap tudósítása a podoliai uniáltak fogadtatásáról a pápánál, melynél fogva a pápa nemcsak osztotta az uniáltak panaszait, hanem meg is ígérte, hogy ő 9500 aláírással ellátott folyamodványukat személyesen a csárnak fogja átküldeni. — Mind ezen események eléggé bizonyítják, hogy daczára a concordatumnak, mily gyenge lábon áll még mindig a béke Róma és Oroszország közt.

Jeruzsálem. — A pascha újból rendeletet adott ki, melynél fogva mohamedan gyermek a kormány beleegyezése nélkül keresztyén iskolába vagy intézetbe fel nem vehető, és hogy az iskolai igazgatók és a gyermekek rokonai közt kötött szerződések érvénytelenek, ha egy török jegyző ezeket meg nem erősítette. Betdschalában egy keresztyén iskola építését beszüntették, Nazarethben betiltották a kerkórházat, melynek megalapítását két év előtt kezdeményezték. — A mozlím áttérését a keresztyénséghez azzal akadályozzák meg, hogy a leányokat, kiknél ilyen lépéstől tartani kell, rögtön és erőszakosan egy mozlímhez férjhez adják, és az ifjakat ugyan ilyen esetben a katonasághoz

besorozzák és messze vidékre elküldik. Az olajfák hegyén a múlt évben megkezdett templom felépítése szerencsésen sikerült.

V E G Y E S E K.

Lapunk harmadik évfolyamának megindításánál egyháznak minden rendű tagjainak kivált lelkészeinek s tanferfiainak buzgó szellemi és anyagi támogatásaért újlag is esedezünk.

Fokozott igényeket kell kielégítenünk, mi csak közös munkássággal lehet.

Hogy felölhessük egyházi s iskolai életünket, hogy a történők közlésével az Ur népének minden tagját a közcsaládhhoz szorosabban fűzzük: szükséges, hogy egyházunk férfiai gyorsan és biztosan értesítsenek a történekről. — A legcsekélyebbnek látszó dologi vagy személyi változás is érdekel bír!

Az első számot több példányban nyomattuk. — Ki nem kívánja járni a lapot, kérjük: küldje vissza az I. számot.

Istennek áldó kegyelme velünk!!

— A Luther-társaságra fizettek: alaphoz: évdijokban:

Michaelis Izidor	4	frt.
Achim Ádám	4	„
Apáthi Károly	4	„
Müllner Mátyás	4	„
Poszvék Sándor	4	„
Ritter Károly	4	„
Baltazár Antal párt.	1	„
Galle Andor	1	„
II. kimutatás	549	frt 41 kr. 36 „

Vagyonösszeg 549 frt 41 kr. 62 frt.

Ez összeg a társaság javára a takarékpénztárban van elhelyezve.

Mindazon urak, kik a „Luther-társaság” eszméjét pártolják s érdekeit előmozdítani képesek, tisztelettel kéretnek: sziveskedjenek e czélra szánt akár tagsági díjaikat, akár pártolási illeteiket e lapok szerkesztőségéhez beküldeni; mink kötelességünknek ismerjük a bevételekről nyilvánosan számolni s a pénz gyümölcsöző elhelyezéséről gondoskodni.

Az összeg beküldésénél sziveskedjenek megjelölni, hogy az adomány az alaphoz tőkésítve csatoltassék-e, vagy évdij címén irassék-e javukra, hogy a kimutatás is e szerint szerkeszthessék.

— A pozsonyi ev. egyház Luther születése négyszázas évfordulójának alkalmából elhatározta volt, hogy a nagy reformator emlékét egy élő s szeretetben éltető intézménnyel örökíti meg. — Az ige testté lett. Az elmúlt év alkonyultával kimondta ez egyház, hogy már eddig meglévő kórháza, árvaintézete mellé a gyülekezet elaggott, munkaképtelen, önhibájukon kívül szegénységre jutott tagjainak emésztő gondtól ment, elviselhető életetést biztosítandó „ápoló-intézet” állít „Luther-alapítvány” czímen. — A gyülekezet vezéregyéniségei ép úgy, mint annak minden nemes eszméért lelkesülő tagjai közakarattal hozzáálltak a nemcsak szép, de felekezeti viszonyaink által parancsoló szükségessé vált eszme kiviteléhez. — A gyülekezet érdemdús felügyelője nagyságos Mossóczy Lajos kir. tanácsosnak közbenjárása 400 frt-tal a gazdasági bizottság elnökének, az erélyes Jeszenszky Józsefnek törekvése 6000 frtnyi, igaz, csak későbbben élvezendő alappal; de úgy az ő, mint az egyház buzgó ügyésének Heim Károlynak ügyszeretete, egy a czélra alkalmas háznak megszerzésével biztosították az eredményt.

A gyülekezet főpásztorá dr. Geduly Lajos úr bölcs vezérlete s a tevékeny bizottsági elnök Freytag Viktor lelkész lelkesültsége s tapintata biztos zálogai a sikernek, annál is inkább, mert a szeretet oltárán áldozni kész, vezetőiket örömet követő egyházhívek meleg érdeklődése biztos támaszul szolgál a munkához. — Az Úr pedig meg fogja áldani, s áldja is meg az ő fiának szellemében fogamzott munkát, az ő szegényeinek öröme, nagy nevének dicsőségére. — *Úgy legyen!*

— **A dunamelléki evang. ref. egyházkerület Filó Lajos úr lemondása** következtében kerületi főjegyzőt választ. A jelöltek: Szilády Áron, nagynevű tudósunk és halasi lelkész, Baksay Sándor, solti esperes és Pap Károly, pesti lelkész. Az eredményt február-hó közepén tudjuk meg.

— **Új egyesült prot. gyülekezet.** Kún-Félegyházán Karácson másodnapján tartatott az első evang. ref. istentisztelet — Tréfórt miniszter részéről ez ünnepeles alkalomra átlngedett állami tanítóképző intézet nagy termében Czelder Márton kecskeméti lelkész vezetése mellett. Úrvacsorával, az Úr igéjének hirdetésével s négyhangú karékkal végzett istentisztelet után tartott értekezleten magalakult az evang. ref. és ág. hitv. evang. egyesült gyülekezet s a presbyterium megválasztott. Hogy azonban e gyülekezet fenn is állhasson, tagjainak csekély száma (92. l.) mellett, szüksége van a hitrokonok segélyére, mit bizalommal kér!

— **A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszternek az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap 1883. évi állapotáról szóló jelentése** megjelent; közöljük belőle a következő adatokat: 1883-ban a 22,984 népiskolai tanító s az 514 kisdodóví állomás közül 17,508 állomás vonatott be a tanítói nyugdíjintézet kötelékébe; tényleges tag volt: 12,583 tanító és óvó. — **Vagyonállás:** 4,046,159 ft. 92 kr.; de minthogy ez összegből 47,192 ft. 27 krt. ki kellett fizetni, az intézet rendelkezésére maradt: 3,998,976 ft. 65 kr.; vagy onnövekvés: 546,751 ft. 56 kr. — **Ez összegből nyugdíjaztatott:** 156 tanító, 15,500 fttal; **segélyezettett:** 547 özvegy 46,384 fttal; **gyámolított:** 397 árva, 26,913 ft. 20 krral, összesen: 88,797 ft. 20 kr.

— **Jutalmazás.** Mocskónyi Ágoston, szarvasi ev. tanítót az országos magy. gazd. egyesület iskola-takarékpénztári szakosztálya, iskolájában felállított iskola-takarékpénztár kezeléséért 25 fttal jutalmazta. Gratulálunk a derék tanítónak ezen karácsonyi ajándékhoz. („Szarvasi lapok.”)

— **Egy istentiszteletre szánt lap** jelent meg, a győri énekeskönyv nagyságának alakjában — az alsó nógrádi ev. papi értekezlet megbízásából kiadott lit. füzet kivonataként, az alsó-bodonyi ev. gyülekezet használatára összeállította Farkas Gejza lelkésztársunk. A két nyomtatott oldal tartalma, az isteni tiszteletnek a gyülekezetet érdeklő része u. m. előénekek: Transciusból „óh szt. Isten“; óh Jézusunk “ és karácsonra „Hálát adjunk.“ — A 2-ik oldalon: Glória, üdvözlét, ünnepi antifonák, és az ároni áldás. A liturgiai füzeteknek csak is így lévén gyakorlati értelme, ajánljuk e lapot különösen oly egyházaknak a melyekben a magyar ist. tisztelet most kezd szokásossá válni. Ára pldnyonkét 2 kr., tiszta jövedelme az alsó-bodonyi ev. pap-tanítói alap javára fog fordíttatni. Megrendeléseket elfogad Farkas Gejza ev. pap, Alsó-Bodony u. p. Romhány. Egyuttal értesítjük az érdeklődőket, hogy a fentmondott lit. füzetek végkép elfogytak, s újra nyomásuk csak tömegesebb megrendelés esetén lenne eszközölhető. Megrendeléseket 1885. márcz. 30-ig előjegyez Farkas Gejza. Az eredményt e lapok utján közhírré tesszük.

— Megjelent s szerkesztőségünkhöz beküldetett „Zbožné zvuky“ vallásos költemények, írta Bachát Dániel.

ajánlva Istenben boldogult neje emlékének. — Ára 50 kr. — Részint eredeti, részint Gerok „Palmblätter“, Győry, Szász Károly, Arany stb. költők vallásos szellemű költeményeink fordításait hozza. — Ki a vallásos költészetben gyönyörködni tud, élvezettel fogja olvasni a fájdalomtól sujtott szívnek Istenben vigaszt kereső hangjait.

— **Czelder Márton** kecskeméti reform. lelkész kiadásai-ból megjelentek „**Evangeliumi lelkési tár**“ 1. füzeté és **Magyar protestáns egyházi és iskolai Figyelő** XI—XII. kettős füzeté, — igen érdekes tartalommal. — Ajánljuk az Ur e derék munkásának kiadványait. — A **Figyelő** egész évi előfizetési díja 4 frt, a **Lelkési táré** a **Figyelő** előfizetőinek 2 s másoknak 3 frt, a „**Vasárnapé**“ 2 frt. — Az előfizetési díjak Kecskemétre a szerkesztő s kiadóhoz küldendők.

Vettük a **Magyar-zsidó szemle** I. füzetét; szerkesztik: Bacher Vilmos és Bánóczy József; ára egész évre 6 frt. — Figyelmeztetjük a folyóiratra mindazokat, kik a zsidó tudományos munkássággal közelebbről kívánnak megismerkedni.

Kakujay Károlynak. „A természetrajzi oktatás vezér- és kézikönyve“ című tankönyvét, ára 60 kr. elemi iskoláink tanférháinak szives figyelmébe ajánljuk.

Pályázat

a magyarhoni ág. hitv. ev. egyetemes egyház theologiai akadémiáján **Pozsonyban** betöltendő egy **magántanári állomásra.**

Kivántatik: új testamentomi magyarázat és a latin nyelvnek előadása.

Jövedelem: évi 600 frt, havonként előleges részletekben.

A kellően felszerelt folyamodványok 1885. évi február 1-ig főtiszt. dr. **Geduly Lajos**, dunánimnemi püspök s akadémiái kis bizottsági elnök urhoz küldendők.

Bővebb felvilágosítással szolgál: a **theol. akadémia igazgatója.**

Pályázat

a **felső-szelii ág. hitv. ev. gyülekezetben** rendes tanítói állomásra.

Kivántatik: feddhetetlen vallásos-erkölcsi jellem, teljes otthonosság és magyar nyelvben, minden harmadik héten orgonálás a templomban. a három első elemi osztály rendszeres tanítása, hetenként kétszer a felnőttek dalárdájának gyakorlása.

Javadalma: évi 300 frt. havonként utólag fizetett részletekben; tandíj minden növendék után 1 frt. 50 kr. = 104—150 frt.

Már hivataloskodott tanító végleg — kezdő ideiglenesen folyó évi szeptemberhó 1-ig választatik; ha beválik, akkor véglegesítettik.

Pályázók felszerelt folyamodványait 1885. évi január 6-ig alulírottához küldjék be, ki közelebbi felvilágosítással is szolgál.

Felső-Szeli (Pozsonymegye).

Szilárd János,
lelkész.